

Publikumsudvikling i en kunstnerisk kontekst

Vidensdeling af Forsøgsstationens hovedforsøg fra juni 2017: *Lyden af Publikum*
samt udveksling omkring begrebet "Publikumsudvikling"

Lørdag d. 24.3. 2018 på Forsøgsstationen

Deltagere:

Ellen Kilsgaard (*danser og koreograf*), Nanna Rohweder (*Københavns Musikteater*), Vera Mäder (*Hello Earth*), Karen Vedel og Laura Louise Schultz (*Teater- og performancestudier Københavns Universitet*), Maria Myrgaard og Dirck Backer (*Teaterpatrasket*), Marc van der Velden (*Teater ZeBu*), Anette Asp (*Wunderverk*), Jesper la Cour (*Det Fortællende Teater*), Peter Bruun, Øyvind Kirchhoff, Rikke Jeppesen Rod og Lotte Faarup (*Lyden af Publikum/Forsøgsstationen*).

Afbud/sygdom:

Nulló Facchini og Siri Haff (*Cantabile 2*), Nils P. Munck (*Det Menneskelige Teater*), Katrien Vervilt & Trevor Davis (*KIT*), Kit Johnson (*X-ACT*), Tine Louise Kortermann (*Nordic performanceart*), Ingrid Tranum (*Next Door project*), Helle Christensen (*Odsherred Teater*), Freja Rault Lykkeberg og Signe Demant (*Teater Grob*), Pernille Møller Tåsinge (*Åben Dans*), Dorte Wium (*FS*), Annika Barkan (*Core Act*), Gritt Uldall (*dramatiker*), Per Scheel (*Teater Grob*), Boaz Barkan og Seimi Nørgaard (*performere*), Annelis Kuhlmann (*Dramaturgi Århus Universitet*), Erik Jakobsson (*Lyden af publikum/Forsøgsstationen*).

Ankomst, morgenkaffe og intro

Vi startede med kaffe og navnerunde i foyeren. Derefter gik vi ned i Boulevarden, hvor Lotte kort fortalte om ideen bag seminaret: Første halvdel af dagen var dedikeret til at berette og udveksle rundt om Forsøgsstationens hovedforsøg 2017 *Lyden af Publikum*. Anden halvdel af seminaret var tænkt, som erfaringsudveksling og debat mellem de inviterede rundt om begrebet "publikumsudvikling". FS havde til dette seminar inviteret en bred skare af kunstnere og akademikere, som har erfaringer inden for publikums-relationer i scenekunsten ud fra en kunstnerisk vinkel (hvor af flere desværre var forhindret). Ønsket om at fortsætte med dette fokus, er bl.a. inspireret fra samtalerne på seminaret "Kunstnernes laboratorium" i november 2014 i Århus, arrangeret af Sara Topsøe og Thomas Rosendahl, hvor af nogen af dagens gæster samt Lotte og Øyvind fra Forsøgsstationen deltog.

Forsøgsstationens forsøg *Lyden af Publikum*

Fakta

Lotte gav en kort faktuel præsentation af Forsøgsstationens forsøg *Lyden af Publikum*:

"*Lyden af Publikum (LAP)* var Forsøgsstationens hovedforsøg i 2017 og havde sit fokus på at undersøge publikums lydige identitet i teatret. Under et andet forsøgsarbejde var Øyvind og Lotte faldet over nogle optegnelser over publikums-lyde, som Meyerholt havde opsamlet i starten af 1920-erne og var blevet nysgerrige på at skabe et værk med et publikum baseret på publikumslyde. Samtidig blev Forsøgsstationen kontaktet af Odin Teatret med en forespørgsel om at deltage i EU kulturprojektet *Caravan Next*, som med inspiration fra formatet *Holstebro Festuge*, er et europæisk netværk, der arbejder med at forbinde kunstnere, institutioner og lokale beboere i bysamfund gennem kunst/kulturprojekter. *LAP* fik ekstra økonomisk støtte og sparring fra dette netværk og gik i efteråret 2016 i gang med research og organisation.

Research bestod af opsamling af publikumslyde under 6 forskellige scenekunstforestillinger i DK. Dette materiale, samt Meyerholts 20 kategorier fra 1920-erne, blev givet til komponist Peter Bruun, som på baggrund af dette materiale blev bedt om at skrive to værker: et over publikumslyde anno 1922 i Moskva og et anno 2016 i København. Lotte havde desuden, på opfordring, givet Peter en enkel dramaturgi for begge værker.

Samtidig startede Øyvind en større organisation for at finde 40 kordeltagere. I udgangspunkt havde man fokus på institutioner og beboere på Vesterbro; senere kom flere til fra andre områder af København. Alt i alt lykkedes det at finde ca. 40 kordeltagere med vidt forskellig social baggrund, alder og køn, som i ca. ½ år, hver fredag aften arbejdede på Peter Bruuns to værker, ledt og dirigeret af dirigent Erik Jacobsen og støttet og bakket op af Forsøgsstationens mandskab (Lotte instruktør, Øyvind korleder, Jakob Dahn researcher, Rikke Jeppesen og Meise Vedel organisation samt komponist Peter Bruun). Alt i alt mødtes koret 19 gange. Til alle korprøver var der god tid til kaffepauser, senere udviklede det sig til fælles madlavning og spisning.

To gange før generalprøve havde koret "prøvepublikum" i salen. Det var en særlig oplevelse, når værket endelig blev udsat for et modtagende publikum og udveksling, spejling og genkendelse kunne opstå mellem de to publikumsgrupper.

Hele projektet kulminerede i 5 præsentationer af værket: en generalprøve og to visninger på Forsøgsstationen og to visninger på Det Kongelige Teater, Mellemgulvet – alt sammen under CPH stage '17. Efterfølgende har forsøget haft evaluering og middag med hele koret og alle involverede. Øyvind og Lotte har været til udveksling i *Caravan Next* regi på Odin Teatret og vist film fra LAP og hørt om andre europæiske projekter. Sidst har Forsøgsstationen modtaget en invitation fra universitetet i Torino til at præsentere værket i efteråret '18.

Film

Efter denne korte introduktion, så vi Helle Lyshøjs film af hele værket, optaget på DKT 3. juni 2017. Værket varede ca. ½ time og ca 120 mennesker så denne præsentation. Filmen viser hele koncerten uredigeret i total; primært kordeltagerne på scenen, men også nakkerne af de første 3 rækker publikummer ses.

Se den fulde version her: <https://vimeo.com/222427488/c1d08a1c4f>

Se et sammendrag og interviews på 8 min. her: <https://vimeo.com/222439272>

Komponisten oplæg

Her efter holdt komponist Peter Bruun et oplæg ud fra sin erfaring som musiker og komponist rundt om:

Musikalsk skaben - det at komponere musik.

Musikværket - definition af værket som en stadig dialog mellem udøver og lytter.

Værker ikke som noget enkeltstående, men som "punkter på en linje" eller "øer i et hav".

Musik som samvær og emergens - ud af samværet opstår noget, som så er det "noget", man er sammen om.

Samarbejdet – mellem professionelle og amatører som et samvær. Skaben i fællesskab. Den professionelle rolle som en facilitator, igangsætter, inspirator og amatørrolle som en fastholder, meningsskaber. Generering af glæde, som motor for processen.

Peter beskrev desuden processen i at skrive LAP og viste billeder af, hvordan noderne så ud i et værk, der består af særprægede lyde som host, suk, verbale udbrud etc. Overordnet set gav han udtryk for at LAP havde været en stor oplevelse for ham, både i forhold til at følge processen under indstuderingen og se folk arbejde med oplægget, hvor han bl.a. forstod at ændre/justere noderne, så de kunne gribes og erobres af koret. F.eks. var det interessant, at kordeltagerne ikke fik noderne det første lange stykke tid, men at de udelukkende orienterede sig lydligt og kropsligt, når de skulle huske værket. Det lod til at give større kollektiv bevidsthed og sanselighed.

Men også socialt set var det interessant, at opleve sammenhængskraften vokse mellem dirigent og kor og indbyrdes mellem deltagerne i koret og hvordan det langsomt levendegjorde værket og gjorde det, til det blev.

Researcherens oplæg

Øyvind Kirchhoff gav her efter et oplæg om rekrutteringen af kormedlemmerne til "Lyden af Publikum" og de udfordringer der lå i at finde dem fra Vesterbro. Han berettede om, hvordan sociale og økonomiske forskelle mellem beboere på Vesterbro var blevet markant større de senere år og hvor vigtigt det var for projektet, at finde deltagere fra alle segmenter. Kordeltagerne skulle ikke kun findes blandt de ressourcestærke, der altid dukkede op og i Forsøgsstationens kunstneriske netværk, men også blandt socialt udsatte grupper og mennesker med anden kultur. Man ønskede en mangfoldig Vesterbrostemme til korværket.

Øyvind fortalte om steder han og hans medhjælpere (Jakob Dahn og Anny Neel Dirksen) havde besøgt på Vesterbro; f.eks. Sprogskolen i Kød-byen og Cafe Exit (værested for ex-fanger), hvor man via stedets kontaktpersoner havde fået en platform til at fortælle og reklamere for kor-projektet.

Men ønsket om at finde repræsentanter for alle slags beboere på Vesterbro, viste sig at blive svært at opfylde. Folk væltede ikke bare ind i Forsøgsstationen, fordi de havde fået information. De folk der langsomt begyndte at tilmelde sig kom primært pga. den personlige kontakt de havde fået med Øyvind, Jakob eller Anny. Men var først dette spinkle bekendtskab etableret, lod det til, at disse mennesker havde en lettere tilgang til at troppe op igen og igen og udvide bekendtskabet i konteksten af kor-projektet. Et godt eksempel på dette, viste sig en dag på gaden foran Forsøgsstationen, hvor et tilfældigt møde og samtale med Lotte og Øyvind og to forbigående resulterede i, at de besluttede sig for at deltage. De ville højst sandsynligt ikke have reageret på en folder, de fik stukket i hånden, men en samtale ansigt til ansigt fik en afgørende betydning.

Ud over dette viste der sig også en anden rekrutterings-kanal. Kordeltagere selv begyndte at bringe deres eget netværk og nye folk til koret. Mennesker man måske aldrig selv havde været i stand til at opspore. Det at man ikke kom alene, men sammen med nogen, gav en tryghed hos den enkelte kordeltager. Der ud over var der også en vis interesse hos alle, i at møde nye mennesker og etablere nye venskaber.

Invitationen til koret havde lydt på, at de deltagende ingen forudsætninger skulle have; at det var ok at synge falsk og at man netop var vigtig med sin egen særprægede stemme. Netop denne form for invitation lod til at tage presset væk fra folk. Her blev der skabt rum som favnede bredt, så ingen følelse af nederlag var mulig. Kormedlemmerne var ikke amatører der kopierede de "rigtige" korværker. Korværket byggede på deltagernes identitet og kormedlemmerne var af den grund topprofessionelle til at løse opgaven.

Fælles refleksion

Herefter svarede Peter, Lotte, Øyvind og Rikke på spørgsmål til LAP forsøget og hele gruppen reflekterede i fællesskab over forsøget.

Mange var optagede af de første 5 minutter af værket, hvor koret spejlede publikum kropsligt og hvordan publikum først langsomt opdagede det. I det hele taget var flere interesserede i "det åbne rum" af uforudsigelighed og spontan reaktion de to grupper i mellem, modsat de passager i værket, hvor koret mere regulært "gav et nummer". De to stykker som koret fremførte ("København 2016" og "Moskva 1922"), havde primært funktion af at få publikum til at genkende deres identitet, om end i et temmelig kunstigt sammenhæng, påpegede Lotte.

En foreslog, at dirigenten kunne have vendt sig mod publikum og improviserende havde arbejdet med at dirigere de lyde de spontant producerede.

En anden gjorde opmærksom på, at Meyerhold havde haft et præcist sigte med sine lydoptegnelser; bl.a. at kende publikums lydlige potentiale, for derefter aktivt at lade sin forestilling fremprovokere særlige lyde fra publikum på præcise tidspunkter, og dermed lade dem indgå i det samlede værk.

Lotte kommenterede, at dette projekt aldrig ville være lykkedes, hvis ikke der havde været et arbejde der pegede mod et mål og som alle i koret havde lige gode forudsætninger for at udføre og som derfor gjorde alle lige trods bl.a. store sociale forskelle. Omvendt havde koret ikke holdt disciplinen hvis ikke de sociale aktiviteter (kaffepauser, fælles madlavning, personlig udveksling) havde været der. Arbejdet bandt projektet sammen og det sociale fyldte det ud.

Der blev talt rundt om, at en evt. tur med projektet til Torino, kunne bestå i at tage konceptet og opføre det med mennesker fra Torino, modsat at flytte hele kor-gruppen og "give en koncert".

Suppe og brød i foyeren

Vi brugte en times tid til hyggelig frokostpause og fortsat snak.

Erfaringsudveksling og samtale i grupper rundt om begrebet "publikumsudvikling".

Introduktion

Efter frokost mødtes vi i Boulevarden. Lotte inddelte alle i tre grupper og opfordrede grupperne til give hver enkelt tid til at fortælle om sit arbejde/studie/syn på begrebet "publikumsudvikling" samt efterfølgende at lade en fælles samtale inspireres af følgende spørgsmål/fokuspunkter:

1. Definitionen "Publikumsudvikling" – Hvorfor skal publikum udvikles? Mangler vi en tydelig adskillelse af kategorierne: "at få flere i teatret", "at udvikle det kunstneriske format med publikum som en del af værket" og "at opbygge og udvikle en social relation mellem teater og publikum"? Har vi brug for nye betegnelser?
2. Invitationen – Hvordan ser invitationen ud til vores publikum? Hvilke kanaler og hvilke formater benytter vi? Hvem inviterer hvem og hvorfor? Og hvad betyder invitationen for oplevelsen efterfølgende?
3. Inddragelse af Publikum – Hvorfor inddrage publikum? Ser man essentielle muligheder for at udvikle de kunstneriske formater eller længes man efter politiske/socialt sammenhænge? Hvilke faglige krav kan der stilles? Hvordan vægtes faglighed og social samhørighed?
4. Samtalen – Hvori består en ligeværdig samtale mellem teater og publikum? Hvad er en reel udveksling? Hvornår bliver teatret et forbrugsprodukt og hvornår en byttehandel? Hvordan kan en relation/samtale fortsætte mellem teatret og publikum på længere sigt?

Gruppesamtalerne

Truffaut-gruppen: Vera Mäder (*Hello Earth*), Karen Vedel (*Teater- og performancestudier Københavns Universitet*), Lotte Faarup (*Lyden af Publikum/Forsøgsstationen*), Maria Myrgaard (*Teaterpatrasket*) og Anette Asp (*Wunderverk*).

Vera talte ud fra sit arbejde med Hello Earth's projekter "Dans din nabo" og "The Night" og stillede spørgsmålet: Hvad hvis værket er strategien og ikke produktet? Hvad hvis man tænker i cirkulære processer hvor alle enkeltdele (ideer, arbejdsmetode, prøver, fremvisning, møder etc.) forstås som sammenhængende og ligeværdige? Hvilket rum giver det publikum? Hun berettede videre om udviklingen af "Dans din nabo" (der bl.a. handler om kropslig empati og erindring) hvor 6 personer fra Hello Earth forberedte projektet over 3 måneder i en landsby uden for Århus i udveksling med byen og dens beboere. Netop disse 3 forberedende måneder var måske det vigtigste påpegede hun. Bl.a. var et menighedsråd blevet involveret og havde senere givet udtryk for at dette møde havde påvirket hele rådets struktur efterfølgende.

Karen talte om definitionen "publikumsudvikling" som en social konstrueret størrelse der afhænger af bl.a. sociale og økonomiske forhold. Hun er interesseret i de æstetiske valg scenekunsten tager for at finde nye og andre relationer til publikum. Hvad består teatrets invitation af? Og hvilke muligheder har publikum for at give sig tilkende? Vise hvem de er?

Maria påpegede at børneteaterpublikummet aldrig aktivt har valgt teatret, de bliver sat i situationen. Giver det behov for at finde rammer eller metoder til at sætte dem fri?

Anette berettede om erfaringerne fra hendes forestilling "Udsigter fra min bedstemors køkken", en forestilling som ofte ender med, at publikum efter forestillingen bliver i situationen og fortsætter samtaler

med hinanden. Anette er, lige som Vera, optaget af hvor værket starter og hvor det slutter og spørger: "Hvad nu hvis alt er værket? Forarbejdet, research, prøver, møder, forestilling, eftersnak, oprydning.... Sagt på en anden måde: Arbejdet er værket.

Karen påpegede faren i at lade begrebet "borgerrelevans" diktere, hvad scenekunstnerne skal skabe. Hvem bestemmer hvad der er relevant? Og med hvilken forudsætning? (Ordet borgerrelevans er blevet nævnt af kulturministeren i forbindelse med uddeling af de 8,5 millioner kr. til publikumsudviklingsprojektet "Applaus"). Hun påpegede, at begrebet "relevans" let kommer til at gøre kunsten til en forbrugsvare.

Lotte nævnte en kendt anekdote fra børneteatermiljøet: en lille dreng siger efter en forestilling han har set: "Det var lige præcis det jeg gerne ville se, jeg vidste det bare ikke" – som eksempel på, at teatrets rolle er at overraske og udfordre modsat at forvente, at publikum skal skræddersy deres egne oplevelser.

Karen talte om publikumsrelationen som et samtalerum og nævnte forskeren Matthew Reason, som er kendt for sine undersøgelser om hvordan børn, længe efter f.eks. en teater- eller danseforestilling, bearbejder og frit videreudvikler deres oplevelser og dermed skaber helt nye historier og billeder i deres fantasi.

Hun funderede over forskellen på en kontant applaus i teatersalen og den resonans efter en forestilling, som sker over tid (f.eks. ½ times transport i bus hjem fra en forestilling). "Relationen er også ekkoer" som hun formulerede det.

Maria nævnte, som eksempel på (stoflig) resonans efter en teateroplevelse, en forestilling fra Teatro de los Sentidos, der sluttede med at få en kvittering for et brev man havde skrevet og en Ray Nuselein forestilling, som endte med at hun fik en lille blå fjer, hun stadig gemmer og som er betydningsfuld for hende.

(Referent Lotte Faarup)

Wittmarck-gruppen: Ellen Kilsgaard (*danser og koreograf*), Laura Louise Schultz (*Teater- og performancestudier Københavns Universitet*), Dirck Backer (*Teaterpatrasket*), Marc van der Velden (*Teater ZeBu*) og Rikke Jeppesen Rod (*Lyden af Publikum/Forsøgsstationen*).

Vi begyndte med en kort præsentation af den enkeltes erfaringer med publikumsudvikling/relationer.

Ellen Kilsgaard berettede om projektet Total!DANS! for børn i 1. – 3. klasse - som hun har arbejdet på siden 2013 ud fra motivationen: "Jeg synes det er så fantastisk at optræde som danser, men har publikum det på samme måde? Vil det øge deres oplevelse at kunne bidrage og være helt tæt på dansernes kroppe mens de optræder? Ellen fortalte videre om den udvikling konceptet havde undergået i relation til den specifikke ramme og dramaturgi i denne ret åbne form for forestilling.

Dirck Backer fortalte om Teaterpatrasket's tilgang til at lave forestillinger, som ifølge ham var mere klassiske, traditionelle (sammenlignet med Ellens) – og om hvordan Patrasket som turnerende børneteater har det særlige vilkår, at deres publikum ikke selv vælger at se teater, men "tvinges" til at se forestillinger valgt af teaterkontaktlærere eller formidlingskonsulenter. I Teaterpatrasket har de blandt andet arbejdet med måder at 'forlænge' oplevelsen for deres publikum – for eksempel via workshops for børnene eller samtale efter forestillingen.

Marc van der Velden delte sine erfaringer omkring teater ZebUs proces med at udvikle forestillinger til unge. Ud fra en holdning om, at unge ofte stiller krav til særlig opmærksomhed og frie rammer i teatret, havde ZeBU udviklet konceptet *IRL* ("IN REAL LIFE"), hvor skuespillerne arbejder med improvisation og med indlagte elementer, hvor publikum inviteres til bidrage med råd eller vælge retning for spillet. Dette arbejde har stået på over en længere årrække og har udviklet relationer mellem teatret og det unge publikum, som man har oplevet, gjorde publikum meget vågne og engagerede under forestillingerne.

Laura Schultz fra Teater og Performance Design på KUA kom ind på misforholdet og afstanden mellem på den ene side politikernes (bl.a. kulturministerens) definition af teatrets relevans som "får publikum det de føler er relevant" og så på den anden side kunstnernes nødvendige frihed til at skabe kunst, som ikke forsøger at målrette sig efter noget, man formoder publikum vil have.

Vi talte der ud over om invitationen, som en del af publikumsudvikling og forestillingsudvikling ud fra et publikumperspektiv, hvilket der kom mange spændende vinkler på - dels via Ellens Totaldans, dels Zebus IRL koncept – og hvordan man kan forlænge en teateroplevelse og derigennem sikre et større udbytte og forankring af oplevelsen. Der kom eksempler fra en gruppe i England som lavede forestilling om 'cutting', hvor spillerne opholdt sig på skolen op til en forestilling i karakter og der blev snakket om relation mellem et egnsteater og dets by og om det rejsende cirkus – i sin gammeldags version – som fyldte alt, når de kom til byen...

Vi talte også om hvordan teaterforestillinger, selv i udfordrende og nytænkende udformninger, alle sammen kommer på samme 'hylde', eller bliver solgt i samme butik af mennesker som er 'til' teater. Hvilke tiltag kan man finde på at gøre for at modgå det? Hvordan kan man skabe uden at det altid skal være publikumsinddragende? Hvordan kan man fortsat insistere på at lave kunst for kunstens skyld – og ikke pådattes et særligt format eller salgsetikette?

Ellen foreslog at man kunne 'gå til teater' – at politikere og andre som ikke er vandt til at se scenekunst, kunne inviteres til at komme ind og se den samme forestilling et antal gange, medieret af f.eks. en dramaturg, som ville kunne anskueliggøre flere facetter af teatrets arbejde, for at kvalificere politikernes viden og ideer om teatrets grundvilkår og praksis.

(Referent Rikke Jeppesen Rod)

Camera-gruppen: Nanna Rohweder (*Københavns Musikteater*), Jesper la Cour (*Det Fortællende Teater*), Peter Bruun og Øyvind Kirchhoff (*Lyden af Publikum/Forsøgsstationen*).

Vi var alle i gruppen enige om, at begrebet publikumsudvikling hellere skulle omdøbes til publikumsrelation. Kulturinstitutioner og organisationer kan udvikles, ikke publikum. Vi snakkede om vigtigheden af at skabe relationer til vores publikum, "for hvem spiller vi egentlig for?" som Nanna udtrykte det og henviste til, at den romantiske forståelse af kunsten som autonom (og som ikke tager hensyn til sit publikum) er forældet.

Men begrebet "publikumsudvikling" bruges desværre ofte om markedsføring og om at få solgt flest mulige pladser i salen. Publikumsudvikling handler i lige så høj grad om at skabe langsigtede relationer til publikum. Det handler om at vække nysgerrighed og interesse for det vi laver sammen, så publikum vender tilbage og nye kommer til. Vi var alle interesseret i, at kunsten har en social dimension og kan samle og skabe anderledes møder mellem vidt forskellige mennesker med forskellige kulturer og sociale baggrunde. Jesper understregede vigtigheden i, at vi brugte ordet "os" og ikke os og dem, skuespillerne og publikum som to modsætninger. Vi skaber en fælles oplevelse og begge partnere er afhængige af hinanden. Jesper fortalte om et af sine fortællerprojekter, hvor han over længere tid havde haft kontakt til samme skole og de samme børn. Lærerne kunne senere fortælle, hvordan klassen havde forandret sig efter Jespers besøg. De sociale relationer mellem børnene var blevet bedre.

Vi diskuterede i gruppen, hvordan publikumsudviklingsbegrebet markerer et væsentligt kulturpolitisk skifte fra kunsten til brugerne. Før tog man udgangspunkt i selve kunsten og formidling af den. Nu skal vi tage udgangspunkt i publikum. Vi tager dem med på råd, de deltager aktivt i f.eks. forestillingen og engageres og involveres på nye og anderledes måder. Og det er godt. Men til tider kan det klappe over i ønsket om at nå sit publikum. Vi snakkede om, at den kunstneriske kvalitet og professionalisme risikerer at komme i anden række, når den står overfor publikums oplevelser, fordi den enkelte tilskuers ret til selv at vurdere oplevelsens kvalitet gives mere fokus. Kunstnerisk kvalitet og individuelt oplevet kvalitet er ikke nødvendigvis det samme.

Risikerer vi at kunsten, for at trække publikum til, skal forandres og gøres let spiseligt? Det er ikke nødvendigvis et mål at kunsten skal forstås og bruges konkret til noget. Den skal jo netop forvirre, provokere og føre os nye og ukendte steder hen, vi ikke har været før. Kunst kræver noget af publikum; det er ikke ren og skær underholdning. Og derfor er der desværre ofte en modsætning mellem den kunstfaglige forståelse af kvalitet og samtidig krav om bestemte tilskuertal.

Vi sluttede af i gruppen med at konkludere, at vi på den ene side ikke skal forsøge at holde liv i kunstinstitutioner og kunstgenre, som ikke kommer publikum i møde og som måske høre fortiden til og ikke mere har publikums interesse. Samtidig skal vi ikke give køb på vores integritet som kunstnere, for at komme alle publikummer i møde på alle mulige måder.

(Referent Øyvind Kirchhoff)

Fælles opsamling

Alle til seminaret var generelt optagede af at tale om 'relationer' og ikke 'udvikling' ift. publikum. 'Udvikling' forbindes nemmere noget kommercielt, hvorimod 'relation' handler om at bygge bro mellem mennesker. Igen blev der stillet spørgsmålstegn ved begrebet 'borgerrelevans' – kunsten arbejder på helt andre præmisser, man kan måske endda påstå at kunsten netop overhoved ikke skal være 'relevant', men det modsatte: udfordrende, legende, spørgende, provokerende, forandrende, åbnende.... Scenekunsten må aldrig spændes for en politisk, opdragende eller pædagogisk vogn og f.eks. blive missionerende, som én påpegede.

Flere nævnte, at det er problematisk at søge publikumsinvolvering, hvis der ikke for alvor foreligger et kunstnerisk æstetisk formål.

Den frie og vilde kunst trives ikke under begreberne 'relevans', 'rationalitet' og 'målbare resultater'.

Man bør reclaimere teatret som et sted for sanselig erfaring, et sted hvor verden ikke forstås rationelt, men sætter rum og rammer for æstetiske møder med publikum, både før, under og efter selve forestillingen.

Vi afsluttede denne fantastiske dag af med øl i foyeren – tak til alle der deltog!

(Bemærkning fra referenten: Jeg har efter bedste evne søgt at samle dagens mange ord og samtaler op; jeg vil dog gerne påpege, at især den fælles plenum snak til sidst på dagen ikke er detaljeret refereret, da jeg kun nåede at tage ganske få noter under snakken.)

Således opfattet af referent: Lotte Faarup, Forsøgsstationen, 25. april 2018.